Ч. 215 (11.506). Львів, пятниця 27. вересня 1929. Годзіни оплата гарлацоно гочзаїзм. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Загострення.

Львів, 26. вересня 1929.

Від трьох літ внутрішня ситуація в Польщі є різко ненормальна. Нормальною по суті вона ніколи не була. Але до травневого перевороту ненормальними були тільки поодинокі сектори життя реставрованої в широкому розмірі Польщі у звязку з непідготованістю польського громадянства до нового державного життя. Перехід від бездержавности до державности не супроводився конечним психічним і світоглядовим переломом.

Протягом усієї післяподілової доби польський нарід, себто його провідна верства, (сперву шляхта, а опісля міщанство і навіть робітництво) жив міражами історичної, ягайлонської Польщі, більше уваги звертаючи на найдальші „кресові" острівці, а навіть поодинокі шляхетські маєтки і „дворки", як на суцільну польську територію. Польська література, яка найбільше впливала на світогляд і ментальність пересічного читача, роїлася від повістей та оповідань із „ідилічного" життя польської шляхти на Україні чи Білорусі, тоді — як про життя-буття польської маси в Познанщині чи на Поморі було глухо. Очевидячки, таке наставлення польської думки не могло минути безслідно. Воно варилося в польській публіцистиці і найшло свій вислів у польській політиці. Воно — в хемічній злуці з ріжнородними методами національної політики Росії, Прусії й Австрії — лягло в основу національної політики відродженої Польщі. Цей конґльомерат ріжних систем, підправлений надмірно запучнявілою історичністю, відбився між іншим на національній, або — як тепер звикли говорити — на меншостевій політиці. Ця політика, не зважаючи на численні зміни урядів і системи (від трьох літ) у всій своїй величі не лише втрималася до нинішнього дня, але й розвивається по своїй старій лінії, уніфікуючись під стрихулець старорежімної російської „чужеплемінної" політики. Також у сфері економічній польська політика ніколи не була нормальною, роздвоюючись між розбудовою центрально-польського промислу та охороною польської великої земельної власности.

До всіх тих ненормальностей після травневого перевороту прийшла ще устроєва ненормальність, якої висловом є завзята і затяжна боротьба між виконавчою і законодатною владою. Саме останні дні дали нам змогу глянути за куліси взаємовідносин між обома крилами польської влади. Закулісова гра, на яку погляд дала нам переписка між фактичним головою виконавчої влади і головою сойму, зайвий раз засовує нам ті піжмурки і ту мишодрякінку, що є прикметні санаційній добі польського державного життя.

Не будемо розглядати, хто кого і як підходив. У звязку з відвідинами марш. Дашинського в Бельведері в дні 24. червня можна почути голоси, що старий парляментарний лис зручно підійшов марш. Пілсудського і весь санаційно-урядовий табор, штовхаючи їх до заходів у напрямі створення парляментарної більшости. А коли вже ця справа в урядових колах дозріла і коли зроблено перші кроки, наступила відома відмова з славною „нот" на сторінках преси.

Не думаємо аналізувати подрібно всіх цих підходів і підходити до них із розглядом питання: хто кого взяв? Це може бути цікаве для кулуарних грачів і політиків. Загально говориться про загострення ситуації. Напруження між урядом і соймом зросло, а одночасно повстало замішання в поміркованно-лівих партіях. Серед пепесівців зростає невдоволення пос. Недзялковським, якого підозрівають в інспірації червневої візити марш. Дашинського. Гороїжиться теж „Визволеніє", відхрещуючись від акції маршалка сойму, хоч одночасно приписує йому добру волю і благородні наміри.

Та не в тому суть загострення, — не в напруженії піжмурковатої гри між урядом і соймовими партіями, не в замішанні серед самих партій. Поруч двох таборів, які ведуть між собою боротьбу, є ще третій, якого коштом відбувається уся та гра. Тим третім табором є громадянство. Пригнічене важким положенням, придавлене турботами і злиднями, воно слабо реаґує на політичні події. Правду кажучи, його мало обходить, що сказав цей або той маршалок, зацікавлення до громадських справ в нього притупилося. Становище громадянства до боротьби між урядом і соймом пригадує батька, який примховатому синові на переднівку докоряє: „Тобі, сину, фузія (рушниця) в голові, а я на паску (на хліб) не маю". От такого то сина нагадує воюючий урядово-соймовий табор.

Політичні, міжнаціональні, культурні й економічні відносини погіршуються з кожним днем. Понад пів міліона штук протестованих векслів за один місяць на сотні міліонів золотих — це найкращий показчик загостреного положення. Кредиту немає, економічне становище країни погіршується з кожним днем, господарча машина ледве крутиться. Находимося на початку осени. Сьогорічний збір збіжа, а особливо його видатність, є нижче середньої. Сільське господарство обтяжене платностями всяких боргів, рат і податків. І в такому часі жито коштує 22 зол. (100 кг.), а овес 17 зол. А одночасно продукти міста не лише не подешевіли, але ще подорожіли. Чи ці широко розставлені ножиці не є передвістником катастрофи? Загострилися теж міжнаціональні відносини. На перший погляд це може й так дуже не вибивається. Не вибивається тому, що всяке невдоволення здавлюється, що преса з огляду на конфіскати стримується від висвітлювання зловживань і кривд. Але під тією „тихою" поверхнею накипіло. Свідомість кривди є загальна. І одного гарного дня можуть відпасти ті штучні пластри, якими заліплюється рани „нац. меншостей", поодиноких суспільних верств і кожного громадянина зокрема. Сьогодні немає не то щасливих, радісних, але хоч сяк-так вдоволених людей і то справді „без огляду на віру і національність" — як голосить півофіційна терміноль огія.

Загальне невдоволення, загальна скрута, важкі відносини, густа атмосфера — ось що є признакою доби „радісної творчости". А те невдоволення викликує загострення, яке буде союзником того, хто матиме відвагу і зуміє його скапіталізувати в змаганнях до ліквідації „санаційного режіму". Тільки при використанні динаміки того загального невдоволення може опозиція мірятися з опанциреним найріжнороднішою зброєю санаційним табором.

Фльотові переговори між Францією та Італією.

Женевський кореспондент „Шікаго Трібюн" повідомляє, що між французькою та італійською делеґаціями до Ліґи Націй з наказу їх урядів розпочалися переговори в справі утворення спільного фронту обох середземно-морських держав на будучій фльотовій конференції. Обидві держави хотять боронити свого права на будову та уживання підводних човнів. У Римі та Парижі вказують на те, що англійська фльота в Середземному Морі дужча від італійської та французької фльоти, взятих разом. Тому й Франція і Італія конечно потрібують підводних човнів для своєї оборони та для боротьби з бльокадою. Французький уряд хоче на фльотовій конференції звернути увагу на будову нових німецьких воєнних кораблів, які роблять переворот у будові воєнних кораблів і домагатися ревізії клясифікації воєнних кораблів. Підчас переговорів порушено також справу Ґібральтару, який Англія мала би звернути Еспанії в обмін за Цевту, еспанський порт у Мароку напроти Ґібральтару.

Справа збігців у Лізі Націй.

(Кореспонденція з Женеви.)

Женева, 22. вересня 1929.

В суботу 20. вересня пленарні збори Ліґи Націй нарешті ухвалили десять точок резолюції про збігців, яку напередодні приняла шеста комісія під головуванням п. Жансона, делеґата Бельгії. Рапорт і проєкт резолюції був предложений на комісії п-нею Гемелтон (Великобританія) з поправками д-ра Нансена і панни Форшгамер, делеґатки Данії. Ця резолюція була скомпонована на підставі обширної доповіді високого комісара (д-ра Нансена) і по розглянені консультативною і контрольною комісіями. Резолюція дякує комісарові та його співробітникам як у Женеві так і на місцях та доручає д-рові Нансенові далі вести діло допомоги і реґуляризації справи біженців напротязі щонайбільше десяти років, але з побажанням закінчити її скоріше. При чім цей нансенівський комітет всупереч початковій ухвалі комісії дозволено приєднати для проби на один рік до високих інституцій зорганізованих коло генерального секретаріяту Ліґи Націй.

Комісія була доручила Нансенові провадити його діяльність в характері автономної інституції, але комісар загрозив ультимативно димісією і сталося по його бажанні. Збори асиґнували з коштів Ліґи на 1930 рік 295.000 шв. франків, але висловили побажання більш енерґійно стягати з емігрантів-збігців пяти-франкову марку за пашпорти і з цього фонду уділяти позички „достойним біженцям" на їх улаштовання. Одночасно збори дозволяють комісареві звернутися за допомогою до ріжних запомогових як громадських так урядових інституцій і також до приватних добродіїв.

Отже діяльність нансенівського комітету і далі буде провадитися в двох напрямках як висловився член комісії п. Губер (Франція): 1) питання розміщення і матеріяльної допомоги збігців і 2) забезпечення юридичного становища біженців. По офіціяльним даним тепер є ще 180.000 безробітних біженців і 70.000 інвалідів, дітей і старців.

Ніде в рапорті ані в промовах не сказано ні одного слова з приводу домагання українців бути трактованими окремо від москалів і не бути записаними як росіяни. Я згадую про це спеціяльно, бо саме підчас дискусії про діяльність цього комісаріяту усім делеґатам і журналістам розіслано дуже повчаючу і цікаву брошуру п. А. Шульгина, представника українських збігців-емігрантів у нансенівськім комітеті, як отвертий лист до п. д-ра Нансена. Цю гарно видану брошуру на 40 сторінок трохи наївну по змісту бачилося у кількох членів комісії, але видно ніхто не відважився зачепити це питання. Певно цим великим політикам, що нараджуються тепер у Женеві і без того досить клопоту. Брошура цікава і дотепно зложена, тільки автор чомусь задалто розмазував один бік справи, так сказатиб моральний і доброчинний, тоді як міг з рівним правом трактувати і політичний бік справи, не дурно-ж ця шеста комісія, котра покликала до життя і займається комісаріятом д-ра Нансена має назву політичної.

Також шкода, що п. Ш. не порушив питання про політичних еміґрантів тільки українців, але не з бувш. Росії, яких є деяке число на світі і якими ніхто не опікується, хіба один Бог! Цікаво м. і. що офіціяльна назва цього Високого Комісаріяту, яким завідує д-р Нансен вказує на збігців не лише росіян, але чомусь то вірменів (вони прецінь мусіли бути також або росіяни або турки, коли рахувати по державній приналежности!) потім ассирійців, турків і знову чудернацьких ассиро-халдеїв, при чім статистика самого Нансена виказує 920.998 „росіян", 155.346 вірменів, 29.100 ассирійців і халдеїв, та нарешті 150 турків. Дивним дивом комісар Нансен виділює окрему групу і вірмен і ассирійців і халдеїв, не згадуючи про кілька десятків турків (от саме прецедент для українців-галичан!) а відмовляє право зна-

тися своїм вмінням кільком десяткам тисяч у-
країнців (на анкету відгукнулося з виразним до-
маганням к. 6.000!). Для одних це справедливо,
для інших ні. Чи не особистими більшовицькими
і одночасно і єдинонеділимськими симпатіями
д-ра Нансена треба пояснити таку справедли-
вість? А може й тим, що серед техничних дорадни-
ків консультативної комісії нансенівського комі-
тету „українцем“ виступає, де це вигідно прияте-
лям д-ра Нансена, пан Я. Рубінштайн, з централь-
ного комітету для вивчення становища росій-
ських збігців, та котрий подає себе за „обраного
українським народом“ депутата до міської думи
м. Харкова...

У всякім випадку на ненормальне юридичне становище українських збігців вже звернено увагу і навіть преса його зачепила. Я маю на увазі передову в женевській газеті „Трібюн де Женев“ з 22. вересня за підписом п. Павла дю Боше, політичного редактора і постійного кореспондента до парижської ґаз. „Пті Парізієн“ з Ліґи Націй. Ця стаття має назву: „Нещастя України“ і трактує справу зі збігцями цілком поважно та по іншій лінії ніж д-р Нансен. Про цього останнього автор статті пише, що його позиція відносно українців диктується, очевидно, „його симпатіями до совітської Росії і панрусизму“. По думці автора „раніш ніж розвязати свій Комітет д-р Нансен мусить визнати вагу української проблеми, одної з найбільше небезпечних і нарешті прийти до переконання, що не можна відмоляти національного імени цілому народові, який поміж збігцями за кордоном своєї території числить кілька тисяч осіб, свідомих свого походження і відрубности від москалів“. Переглянувши побіжно історію політично-державного відродження України у звязку з визнанням її Ліґою Націй та політикою сусідів, котрі ласі на природні богацтва українського народу, автор швайцарець, описує, в який спосіб була зломлена сила України.

„Французька дипльоматія використала становище України проти небезпеки перед більшовиками, але одночасно і з самого початку рішаючи положити цю нову державу на жертвенник свого аліянсу з Росією або приязні з Польщею. Англія також була з початку неприхильна Україні, бо не бажала розчленування великого російського ринку. Нарешті Німеччина зрадила після Берестейського миру з інтересу еґоїстичної політики, спасаючи себе. Нарешті і Нансен як представник Ліґи Націй пішов на згоду з ворогами України. Але в усіх цих чинників була основна помилка відносно України: це рахувати українську проблему як частину маленьких внутрішніх комбінацій европейської політики. Та Росія не є більше Европою, як Україна не є більше Росією. Тепер ми бачимо безпомічні як і Московщина так і Україна відроджуються, змінюються. Одначе остання з її майже виключним селянським населенням, своїми індивідуальними традиціями і розумінням свободи, з її географічним положенням та природними величезними богацтвами, Україна далеко ближча до нас ніж холодна і брутальна Московія“!

Я нарочно подав у дословнім перекладі міркування цього видатного і далековидного журналіста і політика, до голосу котрого прислухуються усі. Стаття ця наробила галасу також поміж дуже численними журналістами ріжних держав. Безперечно чим далі, тим більше українське питання буде настирливо висуватися на міжнародне поле і тільки можна пожалувати, що майже без жадної плянової й свідомої нашої участи. Давно вже прийшов час, щоби українці мали коло Ліґи Націй свого одного а як можна так і кількох постійних обсерваторів і експертів, щоби нарешті взяли чинну і постійну участь у праці міжнародніх чинників. Жадні, навіть численні наші хвилеві делеґації того не встані ніколи зробити, що в силі доконати незалежна матеріяльно людина, котра все за всім стежить і за всім наглядає... З цього погляду добрий нам примір дають сіоністи-жиди, котрі мають своє „око“ вже десять літ при Лізі, а от від двох років теж саме мають і більшовики. Мають і македонці і катальонці і ін., лише ми, українці чомусь все запізняємося!...

Е. Б.

На господарські теми.

Гроші в нашому господарському житті.

Тяжка і трудна нині ситуація цілого нашого господарського життя. Між іншим відчувається на кожному кроці велика недостача грошей. Край задихується задля тої недостачі, як задихується людина, коли їй недостає повітря. Грошева тіснота просто вбиває продуцентів. І не диво. В Польщі є тепер така обмаль грошей в обороті, що на одного мешканця випадає пересічно 40 зол. (без більону і срібняків), а можна додумуватися, що на українського мешканця припаде куди менше. Значить: господарське життя мусілоб пульсувати дуже сильно, грошеві обороти мусілиб переходити з рук до рук скорше, щоб так мала кількість гроша могла заспокоїти потреби та хоч до деякої міри усунути тісноту.

Наше господарське життя слабе. Тому не диво, що при упадку цін на сирі рільні продукти в останніх часах наше селянство задовжується просто нестримно, заборговуючи себе, де лиш удасться, не поминаючи і своїх кооператив. Цей ненормальний стан є нині не лиш у нас, але у цілій Польщі. В Польщі цей стан ненормальний тимбільше, що нинішня польська влада, стягаючи при допомозі податкового апарату приватний капітал у свої руки, обертає нагромаджувані грошеві резерви не на скріплення приватно-господарського життя, але на інвестиції державних підприємств, неприступних, ба, часто й непотрібних для широких кругів продукуючого населення, очевидно, коштом ослаблення господарських сил його. Це обєктивні, від нас незалежні чинники. Одначе в цьому господарському задихуванні є ще один чинник, якого ми в нашому господарському невиробленні не бачимо, і то у нас таки самих, у нашому відношенні до гроша, який є між нами, в наших руках.

Життєвий досвід каже, що гріш грає ролю чинника продукції і виміни лиш тоді, коли находиться в обороті. Колиж його стягнеться на хвилю з обороту і він спічне в чиїйсь кишені, то його функція кінчиться. З тою хвилею він приносить власникові страту, а для життя цілої суспільности шкоду, бо не причинюючись до продукції, не капіталізується.

А тепер подумаймо, що коли на одного українського мешканця припадає в Польщі до обороту не 40, а лиш 20 зол., себто на всіх 7 міліонів 140 міліонів зол. і коли ці гроші лиш через один місяць у році лежать безчинно, то можемо собі легко обрахувати, скільки стратять за цей місяць самі власники цих грошей, тримаючи їх в кишенях чи скринях. А у нас є вже традиційний звичай тримати при собі гроші не лиш з поборів, із заробітків чи з продажі так довго, поки не видамо їх далі на якісь потреби, але ми таксамо тримаємо й ощадности. І навіть не приходить нам на думку, які великі міліони тратить через те щорічно ціла наша суспільність! А про те, скільки тратить наше населення задля крадіжей гроша чи з інших причин, вже й не говоримо. Такого негосподарського поступовання нема вже хочби у наших американських еміґрантів, не то в інших народів. Там не тримають дома ні надміру готівки, ощадностей, ні нормальних впливів, а на щоденні потреби служить американцеві чековий бльочок тої установи, в якій він зложив придбаний гріш. Він не допустить до того, щоб його гріш хочби на хвилю не капіталізувався і не зростав.

Є це одна причина наших страт. Але є ще друга, куди більша. Ось наша кооперація задихується задля недостачі готівкового капіталу. Ми й не представляємо собі, скільки млинів, тартаків чи інших більших та менших підприємств було би вже нині в руках нашої кооперації, як сильно поширилаб вона свою діяльність для перерібки і збуту с.-г. продуктів, скільки заробітків моглаб вона дати тим, що в неї заборговуються, колиб могла дістати хоч два-три міліони від своєї суспільности до обороту. А так, розборговуючи товар, сама мусить шукати товарового чи готівкового кредиту у чужих, мусить їм платити поважні відсотки, які моглиб дістати наші вкладники. А скільки є між нами таких, що складають свій гріш у чужих установах? Зате здобути у них позичку — це справді нелегке діло.

Так отже тратять ті, що носять капітал у ки-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Історичні й воєнні повісти.

VIII. Загальні недостачі.

Мої несимпатично холодні рефлексії про книжки осіб дуже мені симпатичних, можна би збільшити прикладами інших повістей. Нехай читачі, що хотять перевірити ці осуди, зроблять це самі. Може деякі з них ствердять такі загальні явища, що повторяться мов прояви одної недуги.

Майже всі наші історичні повісти побудовані на дуже невибагливім сюжеті, якого перші зразки сягають до наших народніх дум. Виправа на війну; лірична картина „баталії“; найміцніший герой залишив десь якусь дівчину чи жінку, за якою тужить, шукає і яку визволяє або находить автоматично, мов в американській фільмі, де закінчення завсіди однакове і всім відоме.

Стиль авторів наших історичних повістей є такий безособистий, водянисто-справоздавчий, що десять сторінок із ріжних творів десяти ріжних авторів мало чим не ріжняться між собою. Є це наслідок простого психольоґічного факту, що відношення автора до вибраного ним сюжету не є основане на ніякім особистім переживанні, а його ідея є принята заздалегідь. Ця ідея не є перекладена на низку типів, і на поодинокі моменти акції, а є викладена дидактично як у рефераті.

Найбільший закид, який можна зробити всім нашим авторам історичних повістей це їхнє вузьке розуміння педаґоґії. Вони кажуть, що хотять цим літературним родом піддержати національну свідомість і патріотизм молоді. А є глибоко пересвідчені, що молодь з такою-же легкістю приймає дидактичні рефлексії, як педаґоґи їх повторяють з покоління на покоління, надто хутко забувши на становищі вихователів як ще недавно самі бунтувались проти них, коли слухали „своїх“ вихователів. Молодь з дуже раннього віку починає відчувати глибоку нехіть до домашніх шкільних проповідей, до всякої повчальности накидуваної з висоти авторитету силоміць, готовими шабльонами.

Наші історичні (як і інші патріотичні) повісти задовольняються надто легко готовими схемами крізь які виливають на голову читача, голову, банально сформульовану ідеольоґією. Каже китайська народня мудрість: „Курки несуться краще, коли самі шукають за своєю поживою“. У нас уважають сповненням педаґоґічного й патріотичного обовязку, коли молодому поколінню подають готові зерна... на тарілці.

Другою великою хибою наших популярних повістей є недбайлива мова й стиль. Саме в книжках призначених для молоді й для широких нашів інтеліґентних кляс вони повинні бути виімково чисті. Кожне чуже слово, кожний невдатний зворот схоплює некритичне вухо і повторює його, передаючи далі як заразки недуги.

Правда, справа чистоти мови (що вже й казати про стиль) у нас нині мало розяснена. Наші галицькі фільольоґи обминають її і самі ждуть на поміч, замісць нам її дати. Звідсіля пішов погляд, що коли нема авторитетів, усі ми рівні серед анархії.

Найзагальніша ознака недуги нашої галицької мови відома: польська складня і польські звороти начинені російськими термінами. А тому, що вплив польської мови найсильніший через школу і апарат буденного життя (канцелярщина, а не література), безпосередній-же контакт з народньою масою і з новою літературною мовою, що невпинно твориться на Радянській Україні у нас дуже слабкий, то наслідком цього ми перестали бути навіть вражливі на мову, якої вживаємо. Вона засвоює готові мертві схеми, здебільша чужі духові нашої мови.

Російську мову знають у нас поверховно; багато слів суто московських уживають у глибокому пересвідченні, що вони суто українські. Шкільні підручники переняли в спадщині безліч московських слів ще з тої доби, коли творці галицької наукової термінольоґії хапали живцем готові російські терміни, щоби оминути польських.

Автори історичних повістей мають один вигідний арґумент: що, мовляв, малюючи якусь добу, хотіли би надати їй „кольорит“ архаїчними словами. Зваживши факт, що такі архаїчні слова покутують у нас досі в буденній мові і науковій, читач не відчуває в них ніякого запаху старовини, а зміцнює свої старі помилки.

В обороні москалізмів чуємо дуже часто арґумент: „а чому це має бути російське слово, коли воно старославянське? Може москалі взяли його від нас, а не ми від них?“ Відповідь на це проста: наша сучасна літературна мова проходить гострий процес очищування себе з усіх чужих слів, на які ми маємо свої, народні. Коли на те саме поняття істнують два ріжні слова, з яких одно приняла давно літературна російська мова, а друге щойно недавно наша — дарма, що в нашій народній воно істнувало вже раніше — ми вибираємо своє рідне.

З доби, коли наша літературна мова була під перемоґним впливом російської залишилась у творах наших великих письменників сила-силенна суто російських слів. Покликуватись нині на авторитет цих корифеїв нашої літератури запізно. Тисячі слів запозичених з чужих мов Шекспіром або Раблєсом не ввійшло ніколи до літературної англійської та французької мови, хоча вони були вжиті ґеніяльними письменниками — дітьми своєї доби.

Більшість із нас, що пише, а навіть виправляє мову іншим, бється невпинно в сумнівах при ріжних термінах, зворотах, синонімах і словах, що не вдоволяють нас своєю точністю. Всі ми робимо помилки пишучи, бо ніхто з нас не силкується оминати їх у буденній розмові. А все-ж таки є нині що-раз більше людей, що йдучи ріжними шляхами погоджуються в безлічі сумнівних питань і свідомо відкидають терміни й звороти, які вони вважають зайвим засмічуванням рідної мови.

Скільки зовсім примітивних помилок роблять навіть наші письменники про це завтра на закінчення.

денних, тратять установи, бо не можуть розбудовуватися, а здобуваючи найконечнішу скількість капіталу у чужих, мусять волене-воленс збогачувати їх своєю працею. Тратить і ціла суспільність, бо мусить іти на службу до чужих, тратить матеріально, а ще більше морально. І виходить таке, що чужинці бють нас капіталом наших таки вкладчиків...

Це має ще дальші відемні наслідки. Тоді як наш капітал лежить безчинно в наших кишенях, чужий капітал всякає поволи до національного організму і розсаджує його як зараза рака, деморалізуючи найчинніші і найрухливіші нераз одиниці. Так ціла нація стає поволи на службі чужого капіталу й омотана в чужі господарські сіти, затрачує свою господарську силу, розпадається в котерії, групки, які самі себе розбивають до решти. Може надто чорним видається цей образ, але така вже прикмета чужого капіталу і цієї його сили ми мусимо бути свідомі. Мусимо стати свідомі того, що носимо ту свою силу, власний капітал безпотрібно в кишенях і марнуємо її, а чужій силі служимо.

Тому безумовним мусить бути у нас поступ: отрястися з легковаження цього чинника господарської сили, зробити наш капітал чинним, а чим живіший буде його оборот, тим скорше вже він причиниться до піднесення добробуту краю. Це наказує нам наш власний, добре зрозумілий інтерес, бо цею дорогою можемо поблишувати наш стан посідання. Щоби знову це осягнути, мусять дотичні наші установи розбуджувати довіря до себе, облекшити доступ ощадностям, підходити самим до вкладчика, а не чекати, аж він сам прийде. А преса повинна витворювати серед суспільности атмосферу охоти для цієї ідеї і безнастанно її пригадувати. Є це завдання не легке, але конечне, бо велике.

М. Творидло.

Кріза на Литві.

Причини уступлення Вальдемараса.

Уступлення Вальдемараса, зовсім природно, викликало всякі коментарі з боку преси. Тут подаємо деякі з цікавіших коментарів. Російська газета „Сегодня", яка виходить у Ризі, пише, що жадних перемін у литовській політиці не буде. На думку газети в области внутрішньої політики загальний напрям лишиться той самий. Про його зміну могла би бути мова лише тоді, якби в Литві відбулася не особиста, а принципіяльна зміна в уряді, якби до складу нового уряду були взяті представники ще інших партій, крім партії тавтинінків, яка взяла владу в свої руки в грудні 1926 року. Одначе президент литовської республики, який має ініціятиву в справі зміни кабінету, не має наміру звертатися до представників окремих партій або вести переговори з їх провідниками. Коли не можна чекати більших змін в области внутрішньої литовської політики, то ще менше можна числитися з можливістю зміни напряму зовнішньої політики Литви. Навіть як Вальдемарас не схоче задержати портфелю міністра закордонних справ і прийде яка інша особа, то загальний напрям зовнішньої політики Литви, а особливо в справі польсько-литовських відносин, ледве чи буде змінений.

Берлінська газета „Фоссіше Цтг." подала велику інформаційну статтю про новіші події в Литві під заголовком „Шлях Вальдемараса". Автор цієї статті каже, що причиною димісії Вальдемараса були внутрішні непорозуміння між ним та іншими членами уряду. Вальдемарас дуже часто робив ріжні розпорядження без відома ресортових міністрів. Наприклад рада міністрів уже виробила проект реорганізації ковенського університету. Раптом Вальдемарас кілька тижнів тому наказав звільнити всіх професорів, бо задумав перевести „основну реформу". Таксамо самодержавно він виступив у церковній справі. Він повідомив Ватикан, що дальший побут папського нунція в Ковні небажаний. Нунція після цього дійсно відкликано, але литовське представництво при папі теж мусіло залишити Ватикан. Така політика Вальдемараса пояснюється його боротьбою проти литовської партії християнської демократії. Були в старому кабінеті ріжниці поглядів також на справи аграрної політики. Нарешті відносини стали такі напружені, що Вальдемарас мусів піти до димісії.

„Фоссіше Цтг." теж тієї думки, що не буде жадних змін у зовнішній політиці Литви. Тут Польща не може мати жадних надій. „Коли в Женеві члени Ліги Націй не будуть тепер змушені слухати безконечні правничі промови Вальдемараса, то новий литовський делегат все одно буде подавати до Ліги такі самі скарги на Польщу, як і Вальдемарас".

Новий литовський кабінет.

Президентом міністрів нового литовського кабінету став Тубеліс; він є заразом також міністром фінансів і тимчасовим управителем міністерства закордонних справ. Склад нового кабінету такий: міністр сільського господарства — Алекса; міністр краєвої оборони — підполковник Варякоіс; міністр внутрішніх спр. — Зілинський; міністр освіти — Сакені; міністр шляхів — Вілейсіс. З Вальдемарасом далі ведуть переговори. Новий уряд є урядом сильної руки, одначе має намір змякшити диктатуру.

Новий державний устрій в Австрії.

Пропаганда за зміною теперішнього державного устрою Австрії прибрала такі розміри серед горожанських партій, що уряд остаточно рішився внести до парляменту вже в четвер 26-го проект зміни теперішнього устрою після довгих нарад міністерської ради на підставі внесків партій, що мають парляментарну більшість. Зміни ці торкаються передовсім становища президента республики, якого має вибирати весь нарід, а не збір обох парляментарних палат. Обсяг його влади має бути поширений; він має призначувати міністрів і має мати власть під деякими застереженнями видавати розпорядки з силою законів (яку має бурмістр Відня або президент Польщі), вкінці має мати право розвязувати парлямент і розписувати нові вибори. Дальшою зміною державного устрою має бути „відполітиканити" громадянське життя, а саме: 1) міністри обіймаючи свій уряд мають на руки президента держави скласти приречення, що будуть стояти понад партіями і свій уряд безсторонно виконувати без огляду на свою приналежність до якої партії; 2) до обох найвищих судів громад. права, себ-то до державного трибуналу і до адміністраційного трибуналу не може належати член, який у політиці бере діяльну участь.

Юдикатура державного трибуналу в царині католицьких подруж спричинила цілковитий хаос в Австрії, бо станула в рішучій суперечности з австрійським цивільним законом і столітньою практикою цивільних судів, які все признавали і признають католицькі подружжа нерозірвальними, підчас коли державний трибунал при участи політиків, вибраних партіями, признає можливою диспензу від католицького подружжа, а тим самим уможливлює розвідникам входити в друге подружжа, яке суди признають неважними.

Третя зміна має на меті поширити сферу ділання державної поліції на дорогах, в театрах і кінах, і через те усунути конфлікт, який в останніх часах повстав між державною поліцією у Відні і соціялістичною управою Відня. Під цю точку підходить також справа заведень примусових робіт, „шупасництво" і видалювання злочинців і небезпечних осіб з цілої держави. Згідно з проєктом це мало би належати вповні до органів державної влади.

Проекти законів проти терору, про пресу і про присяжні суди від давна лежать у комісіях парляменту, і мають тепер приспішено бути полагоджені.

Це все є першою частиною зміни. Але уряд під натиском публичної опінії приготовляє ще дальші проекти, а саме про другу палату парляменту з заступництвом всіх станових інтересів, про зміну ординації виборчої, про становище Відня, як столиці держави.

Всі ці намірені зміни основно перемінили би вигляд Австрії і надали би їй тріжку основу внутрі і назовні, одначе переведення їх у життя не обійдеться без затяжної боротьби з опозицією — боротьби, як в останніх часах всі партії і установи свято запевнюють, не при помочі горожанської війни, але легальної. Поголоски поширювані тенденційно на чужині про можливість громадянської війни, зовсім неоправдані. Грімкі слова не ломлять костей. Соціялісти, збентежені розростом геймвери, стали зі шкодою для Австрії страшити маревом домашньої війни.

На організаційному фронті.

Товмаччина.

Дня 1-го вересня ц. р. відбулося в Товмачі віче в справах шкільних. Проводив вічем о. Жилавий з Братишева, секретарював п. З. Весоловський з Товмача. Промовляли: д-р Макух, о. Ганушевський і о. З. Кисілевський. Віче закінчилося приняттям протестаційних резолюцій.

Журавенщина.

Дня 8-го вересня ц. р. відбулося при участи доокличних сіл (Лиховичі Под., Судятичі й Ііндорівка) віче під голим небом у Крехові, на якому сен. д-р К. Трови здав посольський звіт. По вічу основано там-же читальню „Просвіти". Село Крехів — одиноке в Журавенщині — держалося досі вперто осторонь усякої культурно-освітньої роботи. Крехівські господарі відхрещувалися довго від читальні, але нарешті й вони зрозуміли, що в освіті наша сила.

На східні теми.

Горці Кавказу.

III.

Дальший огляд боротьби за незалежність: упадок Денікіна, наступ більшовиків, повстання, розстріли, праця на еміграції.

Виступивши проти більшовиків і звільняючи від них окуповану територію, Денікін заводить усюди свою владу так само силою, не стараючися зєднати собі місцеве населення. Але, у відношенні до горської республики на Кавказі, вдається йому окупувати тільки рівнину горської республики, де він оголошує мобілізацію. Посування добровольчої армії в глибину країни та внутрішній фермент в колах уряду, змушує горський уряд до зречення від влади в травні 1919 року і влада переходить в руки духовенства. Горське духовенство організує народні сили й в осені (вересень) 1919 року вибухає проти Денікіна повстання, яке охоплює Дагестан та частину Чечні, Інгушетії, Осетії й Кабарди.

Організується, з осідком в Дагестані, „Рада оборони Північного Кавказу" на чолі з Шейхуль-Ісламом горської республики Алі-Хаджі-Акушинським. В Чечні кермує повстанням Шейх-Узун-Хаджі, та в горах Осетії й Кабарди оперують „шаріятські" відділи Солі-Хаджі й Назира Катхана.

Майже ціла територія горців увільняється від військ добровольчої армії Денікіна, якого влада тримається ще тільки на лініях залізниць. Міста Дербент, Петровськ, Темір-Хан-Шура є постійно облягані горцями.

Одночасно зі збройною боротьбою, частина національно думаючої горської інтелігенції, що знайшла притулок в сусідній Грузії й Азербайджані, організує „Союзний Меджліс Горських Народів", (з метою аналогічною „Раді оборони Північного Кавказу") та пропагандою в Грузії й Азербайджані, як рівнож інтервенцією у союзного командування, допомагає повстанцям.

Національну боротьбу горців з Денікіном стараються використати більшовики, які не жалкують обіцянок в справі визнання незалежности горської республики, вимагаючи помогти в боротьбі проти Денікіна. Тимчасом політично-військова ситуація на північному Кавказі укладається інакше з програною Денікіна в глибині Росії й на Україні; більшовики ліквідують добровольчу армію ген. Денікіна та підходять до території горців, які в тому часі займають міста Петровськ, Дербент, Владикавказ, Грозний, Темір-хан-Шуру, Нальчик та інші міста північного Кавказу.

Всі більшовицькі запевнення виявилися звичайним блефом і більшовики, підтягнувши збільшені військові сили, починають наступати на горську територію та роззброювати горських повстанців. Провідники національного руху горців змушені відійти в гори й відтам кермувати партизанткою проти більшовиків.

Весною 1920 року більшовицька армія займає територію горців і Азербайджан. „Союзний Меджліс" в Тифлісі реорганізується в „Азербайджансько-Горський Комітет", який має на меті боронити незалежности вже двох держав, окупованих червоною Москвою. Репресії більшовиків над горським населенням викликують в літі 1920 року загальне повстання, яке починається в Дагестані та охоплює увесь північний Кавказ. Осінню в Дагестан прибуває Саід Шаміль, внук відомого кавказького героя Імама Шаміля, та при загальному ентузіязмі бере в свої руки головний провід повстанням.

Більшовики стягають проти повстанців великі військові сили; так, наприклад, в Дагестані, центрі повстання, зібрано до 3 піших червоних дивізій і кінну армію Буденного. Після тяжких зусиль тільки на весні 1921 року вдається більшовикам опанувати ситуацію і жорстоко здавити повстання, за яке горці заплатили 15.000 розстріляних та кількома десятками спалених аулів. Саід Шаміль з частиною повстанців відходить в Туреччину, але Імам (найвищий духовник) залишається в краю, переховуючись поміж горцями. Тільки в 1924 році він добровільно віддається в руки більшовиків, які шукаючи його не припиняли тяжких репресій над населенням, яке не хотіло видати свого Імама. В тому-ж році розстрілюють його більшовики в Ростові н. Доном.

Отже з весною 1921 року перестала істнувати горська республика, яка зродилася на руїнах тюрми народів, до вільно незалежного життя, гарантуючи вільний розвиток всім національностям, що замешкували її територію — як перший крок до того вводячи російську, арабську й турецьку мову державними.

На еміграції від 1921 року горці групуються головно в Парижі й Чехословаччині, де засновують Союз Горців Кавказу. Там зароджується ідея організації політичної партії Горців Кавказу, яка організується в 1926 році та стає на чолі

визвольного руху, ставлячи своїм завданням Конфедерацію Кавказу, в склад якої входили би всі держави й національности Кавказу. В Парижі представництво горців працює в контакті з Азербайджанським і Грузинським представництвом, творячи разом т. зв. „Раду трьох", яка на зовні репрезентує й інтервеніює в справах окупованого Кавказу. Л. Л.

Політичні конференції.

Соймові посольські клюби радять, яке становище занятм їм супроти запрошення Славека на конференцію в справі зміни конституції. В соймових кульоарах здогадуються, що відповідь польської лівиці та центру на Славекове предложення буде також відмовна.

Прем. Світальський конферував з мін. Залеським, Матушевським, Квятковським, Незабитовським і віцемін. Перацьким. Марш. Пілсудський приняв на довшій конференції міністра Залеського.

НД не візьме участи в нараді.

Нар. Клюб у письмі до президії ББ заявляє, що в звязи з реформою конституції признає потребу праці та не узалежнює свого становища в гій справі від тактичних причин. Першою причиною успіху тієї праці є зірвати з агітаційними методами, якими послугувалися деякі чинники. Передовсім нар. демократія не може замовчати закиду з відозви ББ із 22. лютого, нібито нар. демократія хотіла би дійти до влади при помочі чужих чинників. Колиб предкладана нарада мала занятися змістом проектів конституції, то могла би лише тоді бути успішна, колиб її учасників лучила хочби найзагальніша спільнота в розумінні конституційних справ. НД не думає, щоби приватна приготовна конференція лучила ріжні елементи (участь жидівських і німецьких клюбів). НД зазначує, що праці сойму над конституцією проволіклося, змарновано час, у якім сойм міг свобідно радити над конституцією. Проволока ця є шкідлива для держави й викликує непевність. НД думає, що предкладана приватна нарада могла би причинитися до дальшого опізнення праць сойму над реформою конституції. Тому і найвідповідніше булоб, щоби сойм зібрався якнайскорше. Готова до праці над направою конституції лише в соймі не візьме участи в предкладаній ББ нараді.

Замкнення сесії Ліги Націй.

Дня 25. вересня замкнено сесію Ліги Націй. Гуереро зазначив при цьому, що завдяки проектові Бріяна в справі Злуч. Держав Европи на вересневій сесії стремління до міжнародного порозуміння значно поліпшилися.

Димісія австрійського кабінету.

На засіданні Селянського Союзу значна частина його заявилася проти канц. Штреруввіца, закидала йому, що не має на стільки авторитету, щоби перевести в парляменті реформу конституції. Тому Штреруввіц подався до димісії, а на наслідника свого предложив бувш. канцлера та президента поліції Шобера. Всі партії більшости признали причини його димісії оправданими й акцептували його предложення щодо наслідника. Представники партій більшости пішли до президента поліції Шобера; він просив дати йому час до надуми до завтра, себто до 26. вересня. На 26-го скликано засідання гол. комісії Нац. Ради, яка рішить справу особи буд. канцлера. През. республ. Нікляс поручив Штреруввіцові покищо вести урядування.

Телеграми з останньої хвилі повідомляють, що през. Шобер приняв місію утворення кабінету та приступив до його творення. Соц.-демократи займуть становище вижидаючої невтральности супроти Шоберового кабінету. Гаймвера вважає димісію Штреруввіца своєю побідою, все таки годі думати, щоби наступила зміна на право. Часописи повідомляють, що в ратуші готовлять оборону, ціла віденська військова залога буде в стані гострого поготівля. В Лінці також поробили приготування. На двірці стоять поїзди готові до транспорту війська з Гор. Австрії до Відня.

Хто буде литовським міністром закордонних справ?

Тому, що прем. Тубіляїс лише тимчасово займає становище литовського міністра закордонних справ, стала актуальною справа іменування на це становище іншої особи. Є чутки, що теку міністра закордонних справ предкладали литовському послові в Берліні Сідзікавскасові, але він відкинув це предложення. Тепер кандидатами на становище міністра закорд. справ є лит. посол у Парижі Клімас і посол у Вашінгтоні Балутіс.

Два міжнародні студентські зізди.

1. VIII. Зізд Міжнародньої Студентської Помочи.

Міжнародня Студентська Поміч (International Student Service) з осідком у Женеві скликала цього літа свій 8-ий річний зізд до маленького австрійського місточка Кремс над Дунаєм, який відбувся в днях 30. липня до 6. серпня ц. р. На порядку дня зізду поставлено цілу низку політичних рефератів, по прочитанні яких вивязувала- ся оживлена дискусія. Поставлено в програму Кремського зізду також багато точок чисто студентського характеру, як: поміч студентству з бувшої російської імперії, Китаю, Франції, Болгарії, справа міжнародньої студентської санаторії в Швайцарії, пошукання праці для абсольвентів високих шкіл у ріжних країнах Европи й Америки, то-що.

На зізд прибули представники студентства з усіх кінців світа, дальше відпоручники Міжнародньої Студентської Конфедерації (CIE), Pax Romana, Світового Союзу Христіянського Студентства, Союзу Народів, потім заступники чужинної преси та поцітичного світа. Від Центрального Союзу Українського Студентства (ЦЕСУС-а) виделеґовано двох відпоручників: В. Орелецького та О. Бойкова.

Зізд працював у трьох комісіях, так, що наші делеґати могли тільки з трудом слідкувати за працями комісій, в яких також забирали голос у дискусіях над жидівським питанням, справою самопомочи студентства в поодиноких країнах та серед українського студентства. На зізді представлено звіт про положення українського студентства та шкільництва в поодиноких державах.

Перед закінченням зізду прийшло на пленарному засіданні до українсько-московського інциденту. А саме: Коли український делеґат вніс деякі поправки щодо резолюцій економічної комісії і просив представника Ліґи Націй, аби також Ліґа Націй помагала матеріяльно й морально студентству, що студіює в Парижі та не змішувала українського студентства з московським, то голова московської делеґації подав на пленумі зізду гострий протест (писаний) проти „систематичного ограбовування російського імени на міжнароднім форумі українським студентством". Протест москалів приняло пленарне засідання холодною мовчанкою. Не перекладали цього протесту навіть на інші дві мови (анґлійську та німецьку), як це завсіди водиться на зіздах Помочи.

При кінці зізду роздано між делеґатів частину української пропаґандної літератури в чужих мовах. Слідуючий зізд Помочи відбуватиметься в знаній університетській місцевости в Анґлії, в Оксфорді, рівнож в тім самім часі, що й цього року.

По зізді були делеґати цілий день (7. VIII) гістьми головного міста Відня, а вечером того самого дня давало австрійське правительство на Каленберґу приняття в честь чужинних студентів. Найближчого дня запросили панство Вітошинські у Відні українську делеґацію та представників академічного товариства „Січ" (Відень) до себе на обід.

Нові вибори в ЧСР.

На основі през. розпорядку розвязано обі палати Нац. Зібрання, вибрані в листопаді 1925 на шість літ. Нові вибори визначать на 27. жовтня 1929 р.

Підвишка залізничої тарифи на збіже.

Земельні організації просили владу, щоби здержала предкладану підвишку залізничої тарифи на збіже, муку й ометицю до 1. листопада 1930 р. Влада відкинула це домагання, тому нова підвищена залізнича товарова тарифа обовязуватиме від 1. жовтня.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·50—8·89·00, канадійський долар 8·80·50—8·81·00, чеська корона 0·26·33—0·26·50, австрійський шілінг 1·25·00 1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·25, французький франк 0·34·50 0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·30·00—43·50·00, радянський червінець 17·00—17·50.

Золото: 20 корон 36·30·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 42·00·00—42·40·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·40·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·50—0·63·50 5 австрійських корон 3·24·00—3·30·00, австрійський фльорен 1·62·00—1·65·00, російський рубель 2·60·00—2·65·00 копійки за рубель 1·30·00—1·35·00

НОВИНКИ

— **Заняття „Діла".** Вчорашнє число нашого органу заняло Львівське Староство Гродське за передову статтю, в якій змальовано відносини на Волині. Це 21-а з черги конфіската нашого часопису в цьому році.

— **Вища кооперативна освіта.** Бажаючи заспокоїти потреби нашої кооперації одинока наша українська Торговельна Школа у Львові враз з Ревізійним Союзом Українських Кооператив вводить з днем 25. жовтня ц. р. в життя річну теоретичну і практичну кооперативну науку, яку будуть подавати визначні наші кооперативні теоретики і практики. На цей курс можуть бути приняті: 1) абсольвенти торговельно-кооперативного курсу для абітурієнтів середніх шкіл та 2) кооператори-практики з середньою освітою. Місячна оплата напротязі 7-ох місяців по 40 зол. місячно, останніх 3 місяці даром. Прохання про приняття з дотичними свідоцтвами приймаються до дня 15. жовтня 1929. Кооперативні робітники передають подання через Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові, вул. Словацького ч. 14. Адреса школи: Львів, вул. Корняктів ч. 1.

— **Заборона Кооперативного Свята.** Дня 22 вересня мало відбутися Кооперативне Свято в містечку Перегінсько. Долинське староство заборонило Свято, мотивуючи заборону нечиткими підписами на проханню.

— **Зима буде гостра.** Так каже французький метеорольоґ Мемері. Він ствердив сильні сонячні плями, які віщують сувору зиму. Минулорічна зима була підготовкою до цьогорічної, ще гострішої. Зате — потіште себе! — буде дуже гаряче літо. А покищо хто має плащ на ваті, нехай підбиває його кожухом.

— **Тиждень науки ходження у Львові** зачинається 29. ц. м. Інструкторами, яких є 125, будуть члени польського пласту і „Стшельца". Саме тепер вони відбувають свої практичні лекції, щоб підготовитись до свого завдання. Інструктори матимуть на лівому рамени синьо-червону опаску (барва Львова) і вчитимуть публику на вулицях Львова, особливож на перехрестях, як переходити з одної вулиці на другу, аби уникнути небезпеки від переїзджаючих авт, трамваїв, фіакрів і т. д. Одночасно вони роздаватимуть летючки з приписами-радами переходження вулиць великого міста. Ті летючки слід уважно читати і переховати, бо 40 з них, відповідно означені, управильнюватимуть власників до цінних нагород, які можна буде відібрати після закінчення „Тижня науки ходження". Крім летючок і афішів буде в тому тижні демонстрована в кіні „Палас" додаткова дидактично-пропаґандистична фільма п. з. „Поліція управильнює рух", а можливо й деякі знимки з першого дня науки ходження у Львові. „Тиждень науки ходження у Львові" влаштовується з ініціятиви Староства Ґродського, при чому всю акцію поведуть самі інструктори. Поліція матиме над усім тільки загальний нагляд.

— **Нема садовини.** З Підволочиськ над Збручем пишуть нам: Цього року майже нема садовини. Мешканці Підволочиськ, Мислової, Задишівки і інших сіл їздили по селах за садовиною, де є сади, і відпродували її купцям до вагонових посилок до Тернополя, Львова і інших більших міст. Коли садовина є, то дуже її мало і недоброго гатунку. Великі сади в Саджавках і Краснім вимерзли і треба буде садити нові дерева. Ці села постачили торік більше як 24 вагонів садовини — сливок, яблок і грушок, а навіть досить волоських горіхів. Цього року може постачать 2—3 вагони доброї садовини, що ледво вистане для сусідніх містечок і сіл.

— **Ріжні вістки.** Є вістка, що Чічерін має якусь дуже складну недугу, що загрожує йому загальним параліжем; лікарі мають йому заборонити поворот до Москви. — У варшавських кінах перестануть грати музики; на їх місце приходять апарати до згукових фільм. — Індійський парлямент заборонив традиційні шлюби між дітьми; молодшим як 14-літкам не вільно буде взагалі входити в подружі звязки. — До Спол. Держав іде що-року контрабандою діямантів на 150—200 міл. долярів. — З національної бібліотеки в Мадриді вкрали 25 ориґінальних рисунків Рембрандта і стільки-ж Дюрера. Оборонець графа Каролі, обвинуваченого в державній зраді, д-р Ач з Будапешту, дістане 700.000 пенго як адвокатський гонорар. — Один власник кабарету в Шікаго, Терней, перестріляний 60 кулями з бандитських крісів не вмер і має надію видужати. — Помер найстарший, як кажуть, чоловік у світі 143-літній турецький носій Заро Аґа; не від старости, а під колесами авта.

— **Володарі ночі.** Таку назву вибрала собі бандитська ватага, яку тепер судять у Лодзі. Мала вона 38 членів і на просторі лодзького воєвідства аранжувала напади, вломи й грабіжі. 38 бандитів боронить 26 адвокатів.

— **Покривджені мущини.** Вчора зібрався у Відні найсучасніший конгрес нашої доби. Його зорганізували оборонці прав мущини перед зроста-

ючими впливами жіноцтва, яке загрожує (чи поки що погрожує) мужеському родові. 20 літ тому таксамо організувались суфражетки. І гасла були такі самі, як тепер вивішені на вулицях Відня: „Бороніться перед жінками!" „Бороніть своїх загрожених прав!" Ця організація розіслала у світ 200.000 запрошень. Всі мужеські стрижні Англії, Америки, Франції, Німеччини дістали плякати, що повідомляють про цей зїзд. Голова союзу для оборони прав мущини Сігурд Геберт так пояснює мету своєї організації: „Головною причиною нинішнього занепаду моралі, численних подружих злочинів і трагедій є емансипантки. Жінки здобуваючи щораз нові суспільні права, не звільняють мущин від дотеперішних їхніх обовязків супроти них. Жінки настроєні до мущин вороже і глядять на них що-раз частіше як предмет матеріяльної експльоатації". Це товариство зветься „Еквітас"; воно має досі 30.000 членів. Найбільше прихильників має воно в Англії, де жіноцтво має найбільші привілеї. З Англії мало приїхати до Відня аж 1.600 членів, а з Америки більш тисячки. Цікаво, що придумають вони для оборони перед слабшим полом, який є саме тому сильніший від мужеського, що підбиває його своїми — слабощами.

— **Чудеса техніки.** З Англії повідомляють про новий винахід, що без людської помочі автоматично запалює електричні лямпи, коли... заходить сонце, а гасить їх автоматично з розсвітком. Винахід цей названий радіовізором використав дивний вплив світляних промінів. У фізичній лябораторії Ковентрі Стріт у Льондоні уладжено вже на основі цього винаходу всю крамницю, де двері самі відчиняються, а лямпочки на виставці засвічуються, коли приходять сутінки. Алярмові дзвінки на випадок злодійського нападу самі повідомляють пожежну сторожу. Тайна цього винаходу залежить від незвичайно дивних прикмет селену, металевого первістка, якого опір супроти електричної струї залежить від скількости промінів світла, які падають на найвищий пункт. Коли під вечір інтенсивність промінів світла починає слабнути, змінюється „настрій" селену щодо світла і відповідний механізм використовує цю диспозицію селену і вводить у рух двиґар, який запалює ліхтарку. З досвітком цей процес повторюється у протилежнім напрямку. Цей винахід може мати далекосяжне значіння для засвічування вуличних ліхтарень, а також у поїздах, що переїзджають через тунелі.

— **Дивне явище.** Католицький італійський денник „Корієре д'Італія", що виходив 24 роки, припинив своє видавництво. Перед ним перестали вже виходити два інші католицькі органи в Торіно й Фльоренції. Причини — фінансові. Ватикан, що має міліярди міг би мати десять денників; у даному випадкові або він не піддержує цих органів або читачі.

— **Інакше як у нас.** Анґлійський акційний промисловий концерн „Уітворт і Мічель" проголосив заг. збори. Всі члени зійшлися точнісько, цікаві, наскільки зріс вкладений ними капітал. Один акціонер встав і заявив, що може признати членам дивіденду 60 проц., хто цікавий, нехай перегляне рахунки. Загальні збори тривали півтора хвилини. Всі вдоволені розійшлись.

— **Ціна життя.** Як високо цінять люди своє життя, про це довідуємося найкраще зі звісток американської преси, на які суми там обезпечують себе деякі громадяни. Провід між ними веде фабрикант Пер С. Дюпон у стейті Делявар, що обезпечив себе на 7 міліонів дол. у ріжних товариствах. За ним іде 9 осіб обезпечених на 5 міл. дол. 312 американців обезпечило себе на міліон. Відомий фільмовий актор Джон Берімор цінить себе на 2 міліони, Даґляс Фербенкс, Мері Тальмедж і Констанс Тальмедж по міліоні.

В світлі фактів.

(Лист до редакції.)

В ч. 252 „Слова Польского" під датою 13.IX. уміщено замітку під заголовком „Praca ideowa ukraińskich polityków galicyjskich na Wołyniu". Хоч її явно інспірований й анонімовий характер звільняє нас від обовязку відповідати, однак, щоби не було неправдивого уявлення ані про Українбанк, ані про його кермуючі органи в ширших колах громадянства, до чого зміряла згадана замітка, подаємо до загального відома таке своє пояснення:

1. Анонімова замітка твердить, що ми цілому ряду осіб видавали позички від 3·000 до 16.000 зол. Це, очивидна неправда, бо ми жадному зі своїх членів більше 500 зол. не уділювали, що стверджено в звіті Ревізійного Союзу, який зазначує, що саме ці дрібні позички є здоровою основою нашого Банку. Перечислені в замітці особи позичали більші суми за нашим посередництвом у Земельному Банку Гіпотечному у Львові, причому ми виступали, як інституція переказова й ґарантуюча кредитоздатність боржників. У себе провадимо лише евіденцію цих позичок, як провадимо евіденцію інкасових документів. При цій спосібности зазначуємо, що всі перечислені особи, за винятком одної, — є селяни Луцького й Дубенського пов.

2. Щодо позички п. Є. Петриківського, то ми йому жадної позички не уділювали. Єдино він, як концесіонер української ґімназії, позичив 1.100 зол. для ґімназії, та сама українська ґімназія, яко правна особа, за підписом п. Є. Петриківського й дир. Шкляра, затягнула 2.600 зол. Як зі суми 3.700 зол. виросло 16.000 зол. — про це відав хіба автор замітки та його непоінформований інформатор.

3. Щодо відсотків, які ніби побирає Українбанк в розмірі від 37 до 40 річно — це теж є цілковитою неправдою. Ми побираємо свідчення лише на підставі розпорядження Міністра Скарбу з дня 25. квітня 1929 р. (Д. У. 28, поз. 282), як і всі інші кредитові й комунальні інституції на Волині. До цих леґальних свідчень доходить ще 1 проц. на будову власного дому згідно з ухвалою Загальних Зборів членів Банку з дня 12 травня ц. р., які в цьому змислі пішли за прикладом всіх кас Стефчика на Волині.

Оминаємо наше „юдівство", сіяння ненависти поміж українцями й поляками, ширення непокою і т. д., бо по-перше, то є катеґорії „невесомого порядка", а подруге, занадто вже виразно вилазить шило з мішка. Скажемо лише про нашу „chęć własnych zysków" та працю „dla zysków własnej kieszeni".

Отож, заложили ми Банк з 30 зол. готівки. Протягом чотирьох років праці допровадили Українбанк до такого стану: 85.000 зол. власних фондів при 2.200 членах, 2 відділи Банку в Ковлах і Рожищах, $1/2$ га. міського власного пляцу, інвентар вартости 10.000 зол., бібліотека — 5.000 зол., вкладів — понад 150.000 зол. Ось така наша „chęć własnych zysków", ось таке „обриджения" має українське населення до кермуючих орґанів Українбанку.

Саме довіря мас і безінтересовна наша праця створила нам такий авторитет в очах маси, що автор замітки почувся до необхідности боротися з ним аж в такий провокаційний спосіб.

За Дирекцію Українського Кооперативного Банку на Волині:

Олександер Ковалевський, Іван Боднарук, Василь Палаш.

За Надзірну Раду:

Андрій Глущук, голова. *Михайло Чирко,* заст. голови.

Пафнутій Чупрун, секретар.

Дописи.

КОПИЧИНЕЧЧИНА. (Українське учительство не сміє працювати для рідного народу!) На конференції учителів копичинецького повіту, що відбулася дня 2-го вересня ц. р., виголосив інспектор Самборський промову до всіх присутніх, у котрій зазначив, що читальні „Просвіти", українські кооперативи і „Сільський Господар" є „властиво інституціями нельояльними" і тому в них ніякий учитель не повинен находитися, „бо може мець за то непшиємносьці". Іншими словами: заборонив учителям брати участь у якійбудь культурно-освітній, а навіть економічній роботі для свого народу, стоючи мабуть на становищі, що той нарід ніяк не повинен піднятися на вищий рівень. Наскільки знаємо, чогось подібного не виголошував ще ніякий шкільний інспектор до підчиненого собі учительства, зате знаємо випадки, що шкільні інспектори заохочували учительство на спільних конференціях до праці на економічній і культурно-освітній ділянці в своїх національних як польських, так і українських установах — саме в інтересі поваги школи й учительства. В чому малаб проявлятися „нельояльність" читалень „Просвіти", кооператив і кружків „Сільського Господаря" по наших селах — це вже мабуть тайна інсп. Самборського.

ЛУЦЬК НА ВОЛИНІ. *(Кооперативна анкета.)* Дня 22. вересня ц. р. відбулася в помешканні Луцької Повітової Просвіти VI. кооперативна анкета, яку скликав Луцький Районовий кооперативно-інструкторський відділ. Мимо великої зливи, що тяглася через цілу ніч з суботи на неділю, ставилися делеґати більшости кооператив, а саме: Українбанк (Луцьк), Українбанк (Рожище), Укр. Народній Банк (Жидичин), „Укр Праця" (Ківерці), „Укр. Торговля" (Рожище), „Українська Правда" (Романів), „Село" (Торговиця), „Укр. Крамниця" (Жидичин), „Укр. Торговля" (Книгининок), „Добрий Стяг" (Воротнів), „Світло" (Лаврів), „Укр. Світло" (Теремно), „Укр Вигода" (Лищі), „Укр. Господар" (Гірко-полонка), „Надія" (Сади), а також делеґати „Нар. Торговлі", „Маслосоюзу", „Сільського Господаря", „Просвіти" й „Нашої Культури" з Луцька. Всіх делеґатів було 35 осіб, що мали право рішаючого голосу. Присутнім був також представник РСУК. До президії покликано дир. Олекс. Ковалевського (голова), Вол. Островського (секретар), Ів. Мацька (члена президії). Після оголошення та приняття порядку денного, забрав голос дир. Олекс. Ковалевський, і виголосив доклад про діяльність кооперативно-інструкторського відділу за 1929 р. З цього докладу виливає, що організаційний рух є досить значний. Коли, наприклад, в 1928 р. заложено 12 кооператив, за 9 місяців 1929 р. повстало 10 кооператив, а 8 кооператив є в стадії організації. Однак не всі кооперативи є однакової господарчої сили, бо не всюди стає на чолі ідейний та вивчений елемент. Ця фахова безпорадність кермуючих органів приводить до того, що повстають манка, які ослаблюють господарський стан кооператив. Для того виділ вирішив, продовжуючи далі працю вишколювання кооперативного персоналу (курси для книгодів, склепарів, членів Надз. Рад.) то-що, заанґажувати сталого інструктора для кооперації. Далі дир. Ол. Ковалевський докладно обговорює пляни діяльности на 1929-30 рр. головними точками якого є: плянове переведення культурно-освітньої праці на селі в цілях поширення кооперативної свідомости мас, боротьба з розборгованням товарів, стягання залеглих боргів і т. д. Вкінці дир. Ковалевський зупиняється на наґінці, якої зазнав Українбанк та її причини, переповівши докладно всі періпетії цеї безприкладної історії. Після того виголошує доклад п. Дем. Олександрович про фактичний стан кооперації Луцького району. Наводячи статистичні дані щодо власних і позичених фондів наших кооператив, товарових оборотів, розборгованих сум, коштів завідування то-що, п. Олександрович подає їхню аналізу, з чого випроваджує ряд практичних внесень, які ставить на обговорення делеґатів. Розпочинається оживлена дискусія, в якій беруть участь майже всі представники кооператив. Дискусія тривала пару годин і докладно розглянула з усіх сторін кооперативну працю на місцях, при чому делеґати ділилися на конференції своїм досвідом, як і своїми думками щодо дальшої направи кооперативного життя. Як вислід дискусії — було приняття низки резолюцій. Отже засаднича резолюція стверджує, що правне положення української кооперації погіршилося за останні часи в звязку з тим, що польські чинника розпочали активне проводження кооперативно-господарчої політики на Волині, направленої, в першу чергу до розірвання ідейного звязку української національної кооперації зі своїм природним і леґальним організаційним центром — Р. С. У. К. — шляхом створення псевдо-кооперативних новотворів, що пропаґуючи будування „повітньої кооперації", фактично зміряють до свідомої ліквідації української кооперації, побудованої на засадах самовистарчальности. Характеристичним виявленням цього є ненотована в історії Волині наґінка на Українбанк в Луцьку, який, як центральна фінансова установа Луцького району, має цілковите довіря населення за виконування творчої господарчої праці. Конференція делеґатів укр. кооператив закликає свій Районовий Виділ до використання всіх правних можливостей в обороні укр. національної кооперації, а дирекції Українбанку пересилає своє братерське співчуття. Далі — практичні резолюції: 1) Зобовязати Управи до якнайактивнішої праці в напрямку поширення кооперативної свідомости поміж населенням; 2) Зобовязати Управи до стягнення залеглих боргів за розборговані товари до 31 грудня 1929 р.; 3) За дальше розборговання зробити відповідальними Управи; 4) Повласти на членів Управи й Надзірної Ради обовязок приєднання нових членів до кооператив, особливо жінок; 5) Акцептувати рішення Районового Кооперативно-Інструкторського Відділу про заанґажування сталого інструктора кооперації. Зобовязати в тій цілі всі кооперативи до плачення на річ Виділу пів проц. від загального обороту з правом делеґатів Виділу інкасувати ці складки. Всі резолюції ухвалено одноголосно. В дальшому забрав голос В. Островський, голова філії „Сільського Господаря", який змалювавши в яскравих фарбах сучасний стан укр. хлібороба, що межу

з катастрофою, зясував шляхи, якими повинен йти розвиток сільсько-господарської культури сучасної доби, завдання „Сільського Господаря" і ролю цілої кооперації. Конференція делегатів підтвердила, свою попередню ухвалу що-до підтримки праці „Сільського Господаря" на місцях. Нарешті рішила конференція святкувати день кооперації в кінці жовтня. В год. 18. п. Ковалевський замкнув конференцію. Делегати зі співом національного гимну опустили салю нарад.

Зі спортового життя.

Сокільські спортові змагання.

Дня 21.IX. 1929 р. відбулися в рямках сокільського свята з приводу 35-ліття Сокола-Батька сокільські спорт. змагання для мушин та жінок. У змаганнях брали участь як гості: Спорт. Т-во „Україна", УССК., СКУД., Чорноморці, Сагайдачний, пластовий курінь Лепандівка та сокільські товариства: Сокіл-Батько, Сокіл IV., Сокіл III, Сокіл Клепарів, Стрий, Жидачів, Судова Вишня, Долина, Зо-лочів, Перемишль, Каддубиська. До легкоатлетичних змагань стануло 41 змагунів та 11 змагунок, до кошиківки 18 змагунок, до відбиванки 12 змагунок та 12 змагунів. Цілий час змагань падав великий дощ і було дошкульне зимно, тому змагання в кошиківці та відбиванці не відбулися зовсім. Ясна річ, що неприятлива погода відбилася некорисно й на осягах наших змагунів.

Осяги жінок:

Біг на 60 м.: 1) Ніжанковська Н. (С.-Б) 8.9, 2) Левкович (СКУД).

Стусан кулею 3.5/8: 1) Ніжанковська 7.84 (зах.-укр. рек.), 2) Сенечко, Сокіл Перемишль, 3) Стасів, Сокіл Перемишль.

Метдиском: 1) Сенечко 18.97, 2) Васильківська (СКУД), 3) Левкович.

Метратищем: 1) Ніжанковська 20.15, 2) Гарасовська (СКУД).

Скоквдовжінь: 1) Левкович 3·775, 2) Васильківська.

Осяги мущин:

Біг 100 м.: 1) Кобзяр (Україна) 11.1 (зах.-укр. рек. !), 2) Вішка Т., Сокіл Жидачів, 3) Петріна, Сокіл Стрий.

Біг 200 м.: в передбігу 1) Вішка 25.5, 2) Ілечко (С.-Б), 3) Рак. У фіналі: 1) Рак (Україна).

Біг 1500 м.: 1) Ілечко 4.46 (зах.-укр. рек.), 2) Галібей, Сокіл III., 3) Полотнюк, С.-Б.

Мет ратищем: 1) Кобзяр 37.80, 2) Вішка 37·75 (поза конк. 42.22), 3) Круль.

Метдиском: 1) Гнатейко (Сагайдачний) 29.11, 2) Романець (Сокіл Перемишль), 3) Рак Яр. (С.-Б.).

Стусан кулею: 1) Круль (Сокіл Клепарів) 10.30.5, 2) Кобзяр, 3) Романець, 4) Антоневич (Сокіл Долина).

Скок удовжінь: 1) Петріна 5.63, 2) Кобзяр, 3) Вішка.

Скок увисочінь: 1) Вішка 1.585, 2) Рак Ром. 1.56,3, 3) Петріна.

Секція наколесників „України".

Змагання наколесників на просторі 70 км. Львів-Миколаїв-Львів, заповіджені на 29. ц. м., відбудуться щойно 6. жовтня, тому, що стрийська дорога занята того дня іншими змаганнями. Зголошення до змагань проситься слати на адресу: О. Верхола, Акад. Дім. Супінського 21. Позамісцевим наколесникам нічліг запевнений. Від сідла 1 зол.

Секція наколесників Спорт. Т-ва „Україна" влаштовує 27. ц. м. змагання на просторі 10 км. Старт і мета біля грища Сокола-Батька. Початок год. 11·30 передпол.

Дужання в спортовім цирку.

У вівторок (6-ий день турніру) відбулося знову пять дужань. У першій парі Віллінґ поклав у 7 мін. Шварцбауера. Боротьба Штекера зі Шнайдером і Щербінського з Горвачком по 20 мін. не дала ніякого висліду. В рішаючих змаганнях феноменальний Стібор поклав брутального Карша в 41 мін. парадою з нельсона. В останній парі поклав Пошоф Брікнера вже в 1-ій мінуті.

Нині, в четвер, змагаються: Бартник-Пошоф, Ґрінберґ-Шварцбауер, Віллінґ-Самсон (рішаюча відплатна), Щербінський-Горвачеь (рішаюча) і Штекер-Шнайдер (рішаюча).

Новий успіх „Довбуша".

Черновецький „Довбуш" може почванитися новим великим успіхом на зеленій мураві, бо в неділю 22. ц. м. переміг мистця Буковини румунську дружину „Драґош Вода" 2 : 1. Гра обох дружин стояла на високому рівні і стягнула дуже велике число глядачів. Видно, що праця тренера „Довбуша" п. Бастки видає вже овочі. Перемогою над „Драґош Вода" вибився „Довбуш" на перше місце в табелі мистецтв Буковини.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 26-го вересня, год. 7·30 веч. „Барон Кіндель".

Пятниця 27-го вересня, год 7·30 веч „Модні спазми", комедія на 3 дії Богуславського (премієра).

Субота 28-го вересня, год. 3·30 попол. „Модні спазми" (для шкільної молоді).

Субота 28-го вересня, год. 7·30 веч. „Жидівка".

Неділя 29-го вересня, г. 3·30 попол „Два панове ББ".

Малий Міський Театр:

Четвер 26-го вересня, год. 7·30 веч. „Гарна історія".

Пятниця 27-го вересня, год. 7·30 веч. „Гарна історія".

Субота 28-го вересня, год. 7·30 веч. „Світанок, день і ніч", комедія Нікодеміа. Виступ Малицької і Венгерка.

Неділя 29-го вересня, год. 7·30 веч. „Світанок, день і ніч". Виступ Малицької і Венгерка.

Кіна.

Аполло: „Шопенове кохання та сльози".

Касіно: „На захід від Занзібару (Льон Чаней).

Колосей: „Том Тілер побіджує" і „Невільник арени".

Лев: „Дальші Тарзанові пригоди".

Люна: „Винятий з-під права".

Марусенька: „Рудоволоса грішниця" (Клара Бов). „Детективи (американські Пат і Паташон — Ріф і Раф).

Оаза: „Загін".

Палас: „Живий труп", Льва Толстого.

Пан: „Загін".

Пасаж: „Індіянська кров", „Геть із таксівками" і Ґомонтів тиждень.

Стилеве: „Цісар Франц Йосиф і його двійник".

Фатаморгана: „Останній приказ поручника Ности".

Химера: „Чия є моя жінка?

Утіха: „Князь лісів" (Дуглас Фейрбенкс).

Спортовий цирк.

Міжнародні змагання в дужанні в цирку при вул. Коперника ч. 33. Початок щодня год. 8·30 веч.

Програма радіо.

Пятниця 27-го.

Варшава (1411,7) 20·30 Симфонічний концерт.

Познань (334,8) 18·00 Органовий концерт. 22·45 Музика до танців.

Катовиці (408,7). 20·00 Концерт.

Бресляв (253) 20·30 Танці.

Ляйпціґ (259) 21·00 Композиторський вечір Клєнгля.

Талін (296) 19·10 Мадярська музика.

Льондон (356,3) 22·15 Концерт пісень.

Штутгарт (360) 20·00 „Рожа з Фльоріди" оперетка Фалля.

Берн (403). 20·30 Орхестра і солісти.

Берлін (418) 20·30 Неаполітанські народні пісні. 21.00 Камерний концерт. 22·30 Опереткова музика.

Рим (441). 21·00 „Фраскіта" Оперетка Легара.

Прага (487). 16·30 Камерний концерт.

Міляно (501). 20·30 Симфонічний концерт. 23·15 Легка музика.

Відень (516,3). 20·00 Концерт.

Мюнхен (533). 20·45 „Фавст".

Будапешт (550). 19·14 Смичковий квартет.

Москва (825). 19·00 Оперетка.

Ковно (1935) 20·40 Концерт.

Харків (1304). 19·30 Радіоконцерт.

Париж (1725) 21·35 Концерт.

Субота 28-го.

Варшава (1411,7). 20·30 Легка музика. 22·45 Музика до танців.

Познань (334,8). 24·00 Нічний концерт.

Вильно (385) 22·45 Музика до танців.

Гельсінгсфорс (221,4) 10·15 Вечір вальсів.

Ляйпціґ (259). 21·30 Радіокабарет „Вуиця".

Талін (296) 19·15 Музика до танців.

Льондон (356,3) 21·00 Східна музика.

Берн (403) 21·30 Орхестра.

Стокгольм (436) 22·00 Музика з ресторану.

Рим (441). 21·00 Квартет.

Прага (487) 20·00 Концерт Фільгармонії.

Міляно (501). 20·30 Радіоквінтет.

Відень (516,3). 19·25 Камерний концерт.

Мюнхен (533) 20·30 Веселий вечір.

Київ (800) 19·00 Опера „Різдвяна ніч".

Москва (825). 21·10 Радіоконцерт.

Ленінград (1000) 19·30 Музично-літер вечір.

Париж (1725). 21·15 Сольо з опери й музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооператива „Український Народній Театр ім. Тобілевича".

Станиславів:

Субота 28.IX. „Паяцик", оперетка на 3 дії Штольца.

Неділя 29.IX. „Паяцик", оперетка на 3 дії Штольца.

Коломия:

Вівторок 1.X. „Маруся Богуславка". Саля Щадничої Каси.

Середа 2.X. „Церковна миш". Саля „Сокола" вул. Тарнавських.

Четвер 3.X. „Паяцик", оперетка. Саля Щадничої Каси.

Пятниця 4.X. „Чар вальса", оперетка. Саля Щадничої Каси". 593 1—2

Український Театр під дирекцією П. Карабіневича. 536 7—?

Копичинці:

Четвер 26.IX. „Тітка Чарлі".

Пятниця 27.IX. „Барон циганів".

Теребовля:

Субота 28.IX. „Осінні маневри".

Неділя 29.IX. „Пташник з Тиролю".

Ширші Сходини Союзу Українок з нагоди побуту у Львові п. проф. Софії Русової відбудуться в четвер дня 26. ц. м. о год. 19. в домівці С. У. (Підвалля ч. 7). Пані Русова поділиться з присутніми своїми враженнями з Міжнародного Педагогічного Конгресу в Женеві. Окремих запрошень не розсилається. 584 2—2

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за душу бл. п. о. кат
Івана Рудовича
відбудеться в суботу, дня 28. вересня ц. р. о год. 7. рано, на котре запрошує
592 Виділ Т-ва Катехитів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 191 3-?

УМЕБЛЬОВАНИЙ гарний покій віднайму двом панам з харчем або без. Відомість в Адміністрації „Діла". 594 1-3

ПРИЙМУ студентки на станцію Куркова 14. двері 11. 589 2-?

РУТИНОВАНОГО КОНЦИПІЄНТА прийме канцелярія адвокатів Д-ра Антона Горбачевського і Д-ра Володимира Електоровича в Чорткові з днем 1. грудня ц. р. або й скорше. Зголошуватися з заподанням місця відбутої доси практики. 586 2—?

ЛЬВІВСЬКОГО інтелігентного хлопця прийме на практику галянтерія і перфумерія Д. Конюх, Львів Ринок 37. 587 2—?

ІНТЕЛІГЕНТНА женщина пошукує місця до заряду дому. Займеся цілим газдівством. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Заряд". 566 2—?

ЛЯНДО варшавське, репрезентаційне легке, майже нове, зараз на продаж за 3.400 зол. в гаражу Лікендорфа вул. Жулінського ч. 6. 579 2—?

ІНСТРУКТОР пошукує лекції на селі з кляс народніх, семін., нищих гімн (без латини і греки). Може уділяти також французької мови. Евентуально іншої відповідної посади. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під Інструктор". 580 2—?

МОДНІ бранзолетки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), Тел. 27—29. 190 2—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Конкурс.

Кооп. Торг.-Пром. Банк, Львів вул. Боїмів 4/I. прийме молодого енергічного і самостійного урядовця як книговодця і організатора з банковою практикою. Зголошення враз з відписами документів слати на повищу адресу. Услівя після умови. 588 2—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.